

What to Study in Banking

नेपालको बैंकिङ तथा वित्तीय प्रणालीको विकासक्रम तथा स्वरूप

(Nepalese Banking and Financial System : Development and Structure)

नेपाल राष्ट्र बैंकको संगठनात्मक स्वरूप, काम, कर्तव्य र अधिकारहरू

(NRB- organizational structure, functions, duties and rights)

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको काम, कर्तव्य, अधिकारहरू । (Functions, Duties and Rights of Bank and Financial Institutions)

बैंक तथा वित्तीय संस्थाले प्रदान गर्ने बैंकिङ सेवाहरू (Banking Services) Deposit, Credit, LC, Bank Guarantee, SWIFT, ABBS, Cheque Clearing, Remittance, Foreign Exchange

वित्तीय साक्षरता, वित्तीय समावेशीकरण (Financial Literacy, Financial Inclusion)

मुद्रा बजार र पुँजी बजार (Money market and capital market)

Nepal Rastra Bank

Nepal Rastra Bank

- Nepal Rastra Bank is the Central Bank of Nepal
- It was established in Baisakh 14, 2013 under Nepal Rastra Bank Act 2012
- The main responsibility of this bank is to fulfil the central banking responsibilities including guiding the development of the embryonic domestic financial sector
- Current Governor of Nepal Rastra Bank is Mr. Maha Prasad Adhikari

नेपाल राष्ट्र बैंक

- नेपाल राष्ट्र बैंक नेपालको केन्द्रीय बैंक हो ।
- यस बैंकको स्थापना मिति २०१३ साल बैसाख १४ गते नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन २०१२ मार्फत भएको हो ।
- यस बैंकको प्रमुख दायित्व भनेको केन्द्रीय बैंक सम्बन्धी कार्य गरि बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रको विकास र बिस्तारमा योगदान पुराउनु हो ।
- यस बैंकका हालका गर्भनर श्री महाप्रसाद अधिकारी हुन ।

Nepal Rastra Bank

- Total Office 11 (3 Offices in Kathmandu, and 8 province office)
- There are 17 departments within the Nepal Rastra Bank and 1 Special Unit known as FIU and 1 Mahasakha (Legal)
- The first governor of Nepal Rastra Bank is Mr. Himalaya Samsheer JBR

नेपाल राष्ट्र बैंक

- हाल यस बैंकका काठमाण्डौमा भएका तिन कार्यालय र आठ वटा प्रादेशिक कार्यालय सहित ११ वटा कार्यालय रहेका छन् ।
- नेपाल राष्ट्र बैंकमा १७ वटा विभागहरु, १ ईकाइ र १ महाशाखा रहेका छन् ।
- यस बैंकका प्रथम गर्भनर श्री हिमालय समशेर जवरा हुन

Nepal Rastra Bank

Vision:

- To become a modern, dynamic, and credible and Effective central bank

Mission

- To maintain Macro-economic stability through sound and effective monetary, foreign exchange and financial sector policies

Nepal Rastra Bank - Objectives

- To formulate necessary monetary and foreign exchange policies to maintain the stability in price and consolidate the balance of payments for sustainable development of the economy of Nepal
- To increase the access of the financial service and increase the public confidence towards the banking and financial system by maintaining stability of the banking and financial sectors
- To develop a secure, healthy and efficient system of Payments

नेपाल राष्ट्र बैंकका उद्देश्यहरु

- आर्थिक स्थायित्व र अर्थतन्त्रको दिगो विकासको निमित्त मूल्य र शोधान्तर स्थिरता कायम गर्नका लागि आवश्यक मौद्रिक तथा विदेशी विनिमय निति निर्माण गरि सो को व्यवस्थापन गर्ने
- वित्तीय सेवाको पहुँच अभिवृद्धि र बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रको स्थायीत्व कायम गरि बैंक तथा वित्तीय प्रणाली प्रति सर्वसाधारणको विश्वशनियता अभिवृद्धि गर्ने
- सुरक्षित, स्वस्थ तथा सक्षम भुक्तानी प्रणालीको विकास गर्ने

Functions of Nepal Rastra Bank

- To issue bank notes and coins;
- To formulate necessary monetary policies in order to maintain price stability and to implement or cause to implement them;
- To formulate foreign exchange policies and to implement or cause to implement them;
- To determine the system of foreign exchange rate;
- To manage and operate foreign exchange reserve;
- To issue license to commercial banks and financial institutions to carry on banking and financial business and to regulate, inspect, supervise and monitor such transactions;

- बैंक नोट तथा सिक्काको निस्कासन गर्ने
- मूल्य स्थिरता कायम गर्न आवश्यक मौद्रिक निति तर्जुमा गर्ने र सो निति को कार्यान्वयन गर्ने
- विदेशि बिनिमय निति तर्जुमा गर्ने र सो नितिको कार्यान्वयन गर्ने
- बिनिमयदर पद्धति निर्धारण गर्ने
- विदेशि बिनिमय संचितिको ब्यवस्थापन र संचालन गर्ने
- बैंक तथा बित्तिय संस्थाहरुलाई कारोवार गर्न ईजाजत पत्र जारी गर्ने, कारोवारको नियमन, निरिक्षण, सूपरिवेक्षण र अनूगमन गर्ने

Functions of Nepal Rastra Bank

- To act as a banker, advisor and financial agent of Government of Nepal;
- To act as the banker of commercial banks and financial institutions and to function as the lender of the last resort;
- To establish and promote the system of payment, clearing and settlement and to regulate these activities;
- To conduct open market operation for management of liquidity in the economy
- To implement or cause to implement any other necessary functions which the Bank has to carry out in order to achieve the objectives of the Bank under this Act;

नेपाल राष्ट्र बैंकका कार्यहरु

- नेपाल सरकारको बैंकर, सल्लाहाकार र वित्तिय एजेन्टको रुपमा कारोवार गर्ने
- बाणिज्य बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरुको बैंक तथा अन्तिम रिणदाताको रुपमा कार्य गर्ने
- भूक्तानी पछ्यौट र हिसाव मिलान पद्धतिको स्थापना तथा प्रवर्धन गरी सो कार्यलाई नियमीत गर्ने
- तरलता ब्यवस्थापनका निमित्त आवश्यक उपकरणको माध्यमद्वारा खुला बजार कारोवार संचालन गर्ने
- यस ऐन बमोजिम बैंकको उद्देश्य हासील गर्नका निमित्त बैंकले गर्नु पर्ने आवश्यक कार्यहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने

Authority of Nepal Rastra Bank

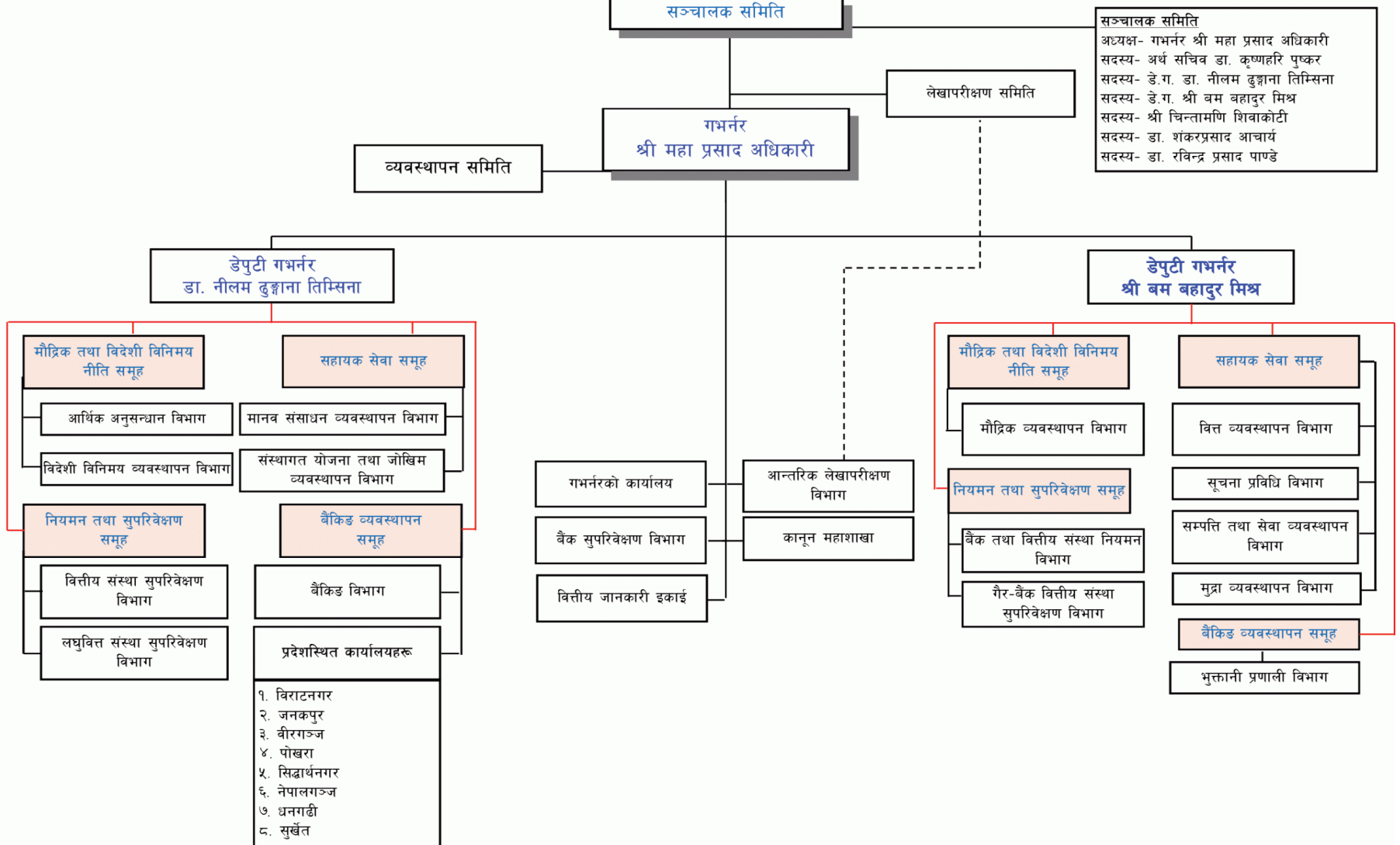
- While exercising the powers conferred by this Act or any other prevailing law, the Bank shall have power to carry out other functions and take actions, which are incidental thereto.
- No one shall violate powers conferred on the Bank under this Act.

नेपाल राष्ट्र बैंकका अधिकारहरु

- बैंकले यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम प्रदान गरिएको अधिकार प्रयोग गर्दा आवश्यकपनि अन्य काम कार्यवाहि समेत गर्ने अधिकार हुन्छ ।
- बैंकले यस ऐन अन्तर्गत प्राप्त गरेको अधिकारको अतिक्रमण कसैवाट हुने छैन ।

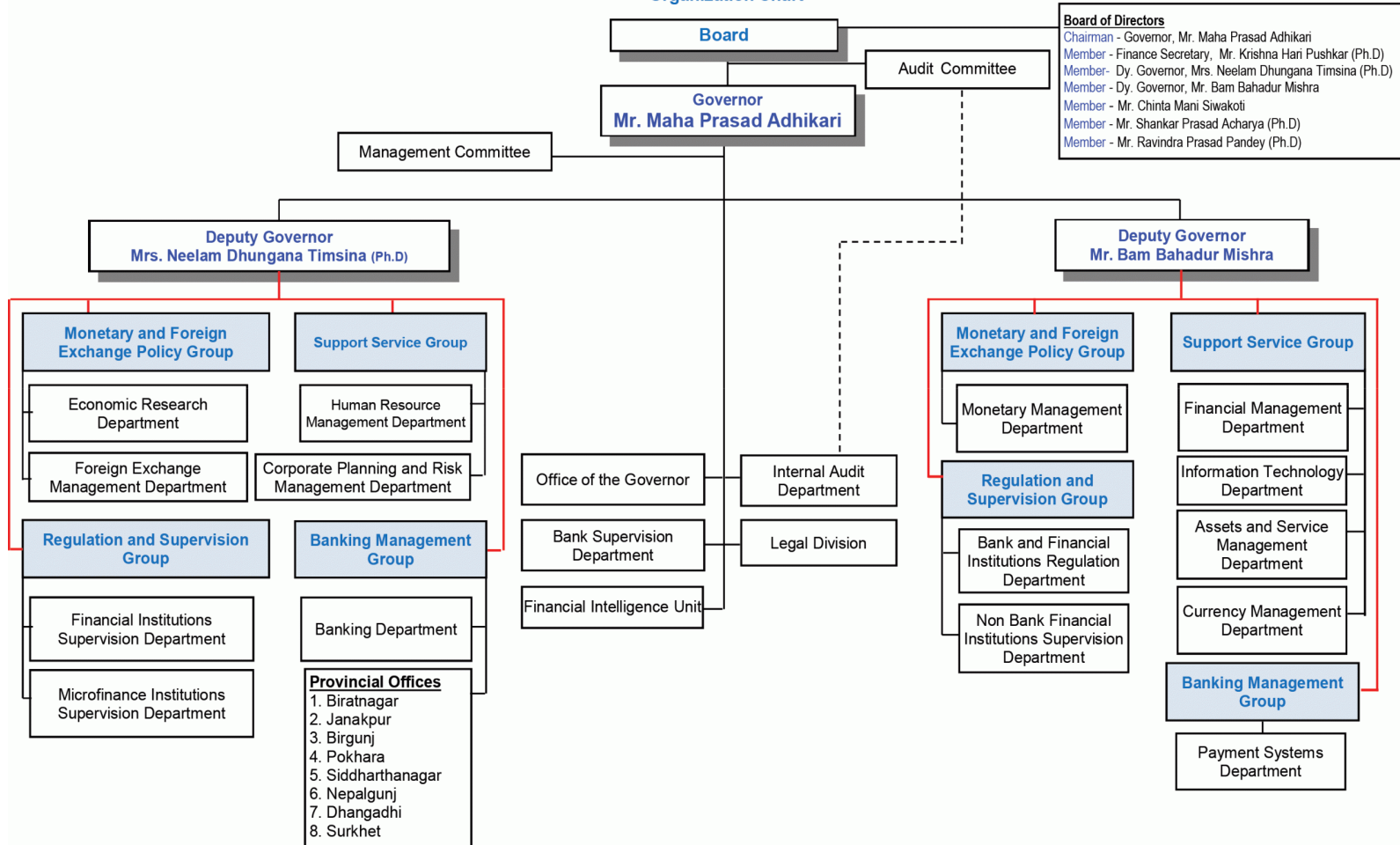
नेपाल राष्ट्र बैंक

संगठनात्मक संरचना

Nepal Rastra Bank

Organization Chart

- बैंकको सवैभन्दा माथिल्लो तहमा संचालक समिति रहने व्यवस्था रहेको छ ।
- संचालक समिति अन्तर्गत लेखा परिक्षण समिति रहन्छ ।
- त्यस पश्चातको तहमा गर्भनर रहन्छन भने गर्भनर सहितको व्यवस्थापन समिति रहन्छ ।
- गर्भनरलाई रिपोर्ट गर्ने हिसावले २ जना डि. गर्भनर रहने व्यवस्था रहेको छ ।
- तोकिए बमोजिमका समुहका बिभागहरुको संचालनको जिम्मा प्रत्येक डि. गर्भनरलाई वांडीएको हुन्छ ।

नेपाल राष्ट्र बैंकको संरचना

- बैंकमा ४ वटा समुह रहेका छन् भने प्रत्येक समुह अन्तर्गत विभिन्न विभाग हरू रहेका छन् ।
- मौद्रिक तथा विदेशि विनिमय निति समुह
 - विदेशि विनिमय व्यवस्थापन विभाग
 - मौद्रिक व्यवस्थापन विभाग
 - आर्थिक अनुसन्धान विभाग
- नियमन तथा सुपरिवेक्षण समुह
 - बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
 - वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
 - लघुवित्त संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
 - बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग
 - गैर बैंक वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग

नेपाल राष्ट्र बैंकको संरचना

- There are 4 Groups in structure of the NRB and the departments are placed within these four groups.
- Monetary and Foreign Exchange Policy Group
 - Foreign Exchange Management Department
 - Economic Research Department
 - Monetary Management Department
- Regulation and Supervision Group
 - Bank Supervision Department
 - Financial Institution Supervision Department
 - Microfinance Institution Supervision Department
 - Bank and Financial Institution Regulation Department
 - Non Bank Financial Institution Supervision Department

नेपाल राष्ट्र बैंकका अधिकारहरु

- बैंक व्यवस्थापन समुह
 - बैंकिन विभाग
 - प्रदेश स्थित कार्यालयहरु
 - भुक्तानी प्रणाली विभाग
- सहायक सेवा समुह
 - मानव संसाधन व्यवस्थापन विभाग
 - संस्थागत योजना तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग
 - वित्त व्यवस्थापन विभाग
 - सूचना प्रविधि विभाग
 - सम्पत्ति तथा सेवा व्यवस्थापन विभाग
 - मुद्रा व्यवस्थापन विभाग

- Banking Management Group
 - Banking Department
 - Province Offices
 - Payment System Department
- Support Service Group
 - Human Resource Management Department
 - Corporate Planning and Risk Management Department
 - Financial Management Department
 - Information Technology Department
 - Asset and Service Management Department
 - Currency Management Department

नेपाल राष्ट्र बैंकका अधिकारहरु

- अन्य गर्भनर अन्तर्गतका प्रत्यक्ष कार्यालयहरु
 - गर्भनरको कार्यालय
 - आन्तरीक लेखा परिक्षण विभाग
 - कानुन महाशाखा
 - बित्तिय जानकारी ईकाइ
- प्रादेशिक कार्यालयहरु
 - जनकपुर
 - बिरगंज
 - बिराटनगर
 - पोखरा
 - सिदार्थनगर
 - नेपालगंज
 - धनगढी
 - सुर्खेत

नेपाल राष्ट्र बैंकका अधिकारहरु

- Other Offices which are under the direct supervision of Governor
 - Office of the Governor
 - Internal Audit Department
 - Legal Division
 - Financial Intelligence Unit
- Province Offices
 - Janakpur
 - Birgunj
 - Biratnagar
 - Pokhara
 - Siddharthanagar
 - Nepalgunj
 - Dhangadhi
 - Surkhet

नेपाल राष्ट्र बैंकको संरचनाको प्रभावकारीता का लागि

- केन्द्रीय बैंक संचालनका लागि कार्यगत स्वायन्ततालाई अझ मजबुत बनाउने
- भावि पुस्ता निर्माणका लागि Succession Planning लाई प्रभावकारी ढंगबाट अवलम्बन गर्ने
- बैज्ञानिक र कार्यसम्पादनमा आधारीत पदस्थापन, सरुवा, तालिम, बढुवा आदिको व्यवस्था गर्ने
- संरचनात्मक मजबुतिका लागि अन्तराष्ट्रिय असल अभ्यासहरुको अनुसरण गर्ने
- प्रादेशिक कार्यालयहरुको प्रभावकारीता मा अभिवृद्धि गर्ने
- बित्तिय साक्षरता, बित्तिय समावेशिता, गुनासो सुनवाई जस्ता कुरामा थप संरचना बनाउने
- सुपरिवेक्षण र निरिक्षण सम्बन्धीकार्य लाई अझ प्रभावकारी बनाउन अलग्गै संरचना र उच्च स्तरको सुचना प्रणालीको व्यवस्थपन गर्ने
- ज्ञान व्यवस्थपनलाई अझ प्रभावकारी रुपमा लागु गर्ने
- तालिम तथा बिकासलाई प्रभावकारी गर्न आफ्नै तालिम केन्द्र राख्ने
- संपत्ति शुद्धिकरण निवारणका लागि थप संरचना बनाउने
- आर्थिक तथ्यांकको व्यवस्थापनका लागि संरचनालाई थप मजबुत बनाउने